

ACC. NR. M. 7023:1-19

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
Härad: Handbörds. Adress: Furåkra, Kråksmåla.
Socken: Kråksmåla. Berättat av: Lambi: Erik Jansson, m.f.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1822 i Högskullsköken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen berör Hexan
"Spink-Annica."

Vol: 1.

Sidor: 1. — 19.

I denna Vol: Medverkar även Farbror
Nils Jansson, född 1811 i Högskullsköken.

Skriv endast på denna sida!

1.)

ACC. N:R. M. 7023: 1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Heltan "Spinke-Sunnica" bodde sin mästa
tid vid "Spinkabackarna" å gamla Kal-
mar = Eksjö Landsvägen i Kråksnä-
la = socken, Kalmar-Län. Hon var
född omkring 1803 på ett torp å Thäms-
hults äger sammanbädes och dog om-
kring 1882 i sin "Kula" på "Spinkabac-
karna. Hennes mor hette "Säger-Sanna",
men vad hennes far hette hör de jag ej
fäderna berätta. Men Sunnica säges va-
rit en förständig kvinna. "Blott han
hade använt sitt goda förstånd till vad,
som varit gott." Tidigt fick han utatt
förtjäna sitt bröd. Sådå bänder va-
ra i regel hårdinta och mycket krävau-
de å fjänsbefolk för en ringa län. Set-
ta kanske bidrag till att Sunnica valde
en fäga hederlig levnadsbana. Hennes

2.)
kärlek till bönderna var intet rymer-
ligen stor. Sam flicka tjänade hon
h.a. hos banden Zachris Nilsson i Frise-
ke, Alghults socken. Banden var väldigt
snål och tillika enkeman. Julafton
bad han honom om "2. skilling" till att
köpa krita för hos "Hassas på Sammen"
samt den tiden hade litet handel. Men
Zachris tyckte det vara onödigt och
sade, att han fick skaffa sig litet
"Vit = Lera & linuma spisen med. Men An-
nica packade sina kläder i ett par kuy-
te, sen tog han reda på den värsta "Råd-
lera" han kunde finna och strök spisen
så ful han närsin förmåtte. Så Zach-
ris Nilsson fick se detta, sporde han, "An-
nica varför har du gjort detta?" Hon
svarade, "ja, så gör man när man gör

3)

Tefergärningar," svarade Annicka. bogri-
na klädknycken och gick nr tjänsten.
Hon gick då hem till morren "Sägare-
na". Redan som flicka kunde Annicka
magiska konster, för "Mor hennes vinste
en hel del. På julkvällen När Zachris Wäl-
ran kom ut i Fähuset vora alla korna
lösa, och vad värre var intet en droppe
mjölk stod till att få från dem, djuren
vora, som förstädda. På andre dag jul,
så kom Zachris till Annicka & Sägare-
Sanna & beklagade sig. Så sade Annicka,
"I Konge ha gett mej 2. skilling till kriter,
men ges ja er Faen göbbe, så må "Jutata".
Men Zachris så, du får vad du begär, men
du ska intet hämnas i längda för så lika
sak!" Annicka sade; "Jag vill ha 4. pond salt
fläsk & ej tjanna röj & då hit där ja står, nu

4.)

ACC. NR. M. 7023:4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och jag & knorke jag var kopad för
för er," slöt Annica. Men "Sägarebanna
skrattade & sade, "Du varst läktas inte,
du vet hur Brännes ska tas när de små."
Lackris Nilsson fick fortats, möjligtst
köra dit med Fläsket & rågen, den mjöl-
kade korna. "Lackris lyckte att ha begärt
så det hant till," men Annica svarade,
"På skia man göra, när man gör betes-
gårdingar." - Det sades allmänt då jag
var pojke, att Annica hade "Mjölkhäde"
som han ställde ut, som "Sissade" bön-
dernas kor och kam hem och "Spjuddé"
ut en stor kittel full av mjölk; så han
kärnade smöl och sålde. fast han ej
ägde någon ko. När han tillfrågades hur
han fått smöret, så svarade han, "På
då har ja fått ä Bannamorerna för lite

5)

ACC. NR. M. 7023:5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ljänster ja gjort dem, & fattri har inte råke
å äta smör, di behäver säljat." — Bland
Anniskas bravader må omnämas följande
sägen. Lantbr: Yaakim Yanttan, adr: Gjä-
lorpeč "kräksmåla, vände sig till "Spink-
chunica" för att få bot till sin sjuke
häst. Han rädde honom att skra-
pa liket färg från en likkista han nä-
gan död, som "Pod swan jord. Jakob
på Malmen adr: Malmen "Fräskeläs
i kräksmålapacken "Pod swan jord".
Från Jakobs kista skrapade Yaakim
liket färg och gav sin häst. Yaakim
fick ingen fred efter den skunden, ty
det spökade i hans stall och även in-
ne i hans stuga. Så körde han åt Vet-
mar. När han var nära hemma på åter-
vägen, närmare bestämt å Hinshults ma,

6.)

ACC. N.R. M. 7023:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

så var Joakim hårt sjuk och fick kräkas. Gång på gång var han, som andra-rymliga händer lyftad ur skjutsen. men en Lantbr: Emil Karlson, aldr: Thorslund, ^{en} Kråksmåla var i hans sällskap och måste hjälpa Joakim hem. Men det var ingen oro för spökan det hos Joakim. Han måste gå till vår dåvarande kyrkoherde i Kråksmåla "Carl Ludvig Karlson" och bekände vad han gjort. Joakim och kyrkoherden följdes åt till Jakobs grav. Där gjorde Joakim avbön, och spöket kludade. Det berättades att Annica hade nått ägg till Joakim, så han därför narrade hennam att skrapa färg från Jakobs kista.

"Spinkannicas beavarder, som han gjorde

7)

gan Samuelson i Krokshult och hur han
betalte henne och "Sanjel Petter" är redan
upptecknad i en annan Volym. — Det sa-
des att "Spinkeanna" kallades till härad-
rätten av kyrkoherden "Carl Ludvig Carl-
son" för han hjälpte flickor med foster-
föddrivning. o.s. ärlige Lantbr: Frans August
Karlsan har i dag den 5/11 berättat följande.
Obs! hans adr: är Lindshult = Kråksmåla.

Carlssons far Carl Persson född 1820. var fjär-
dingman och skjutade Anna till Ma-
by tingsplats. Sommaren sporde "vad
gagnar Ni för trollmedel?" "Ja har blott
en vinterorm i en flaska & lite plöck."
& då fra folk jag kan trolla med, men
när di ä så barnsliga, så få di rätt-
va i sin fra." (Obs! Vinterorm är en van-
lig huggorm fångad och levande intäppt

8.)

ACC. NR. M.7023:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i sprit under mars månad. Ormen dog
fort. Med denna sprit trodde man sig
kunna bota folk & få i äldre tid.)
Vidare frågade Sammareu Annica vad
"han" gagnade för medel till fosterfö-
drivning. "Jag är ^{en} utanför min stova &
pissar i en halvstopplaska & ger den ä-
verledna flickan, som råkat illa ut."
"Ni lygert" röt Sammareu. "Nä då, rena
sanninga", sade Annica, "för ja trötat dem
med att då hjälper, & då hjälper så myc-
ket att de inte går & gör så me. nej & sen
då deras anhöriga får förstå hur då
ä ställt för dem, vill bli då inte så han-
am dem, så inte kär jag om de ren gör
nej nåt illa." Men då bedrar Ni ju flic-
korna med Er medecin", sade Sammareu.
"Näha, jag varken skadar dem eller fostret, så

2.)

ACC. N:R. M. 7023:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

blir jag ständ hit för jag vill folk väl."
"Men si då ä så aft afack ä världens län."
Sam fenna ingen sak med Annica. När
dam vände åter från "Staby" tinget, så ät-
ke hon med fört hemälte fjärdingsman
Carl Persson. När dom kommit till "Kvile-
boån", nära gränsen till Kräksmåla, sak-
en; ville Annica hoppa i ån, "hon skaka-
des, som av frösa". Men Carl Persson hägg
hög i henne och sade, "Nä du fulhet, så
länge jag svarar för dej så kommer du
ingen stans". Men när dom ansider köll
från till Kräksmåla kyrka, så ville ha
stiga ut skjutseu & pissa. Men i stället
strukade hon in bland Aspenbusharna
på griffgården och försvann. "Ja kasta-
hade hennes krycka efter henne. Käringa
va lifet låghalt sen kyrkagrimmen sta

10.)

ACC. N.R. M. 7023 : 10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Läret å na, när han en natt sjövlades
inne på kyrkogården". Detta kom Anni-
cas kungresa av Fjärdingsmannen Carl
Persson, som var fader åt Lantbr: 88-åri-
ge Frans August Carlsson; som hött det
ha av sin fader och sen berättat det
för mig. — Ols! Annicas bisband i foster-
föddriuing inskränkte sig intet all-
tid till att ge lösen en flaska urin, som
han föregav vid ringet. För m. f. berättade
att han varit kallad till sådana Band
hem där "Kon lös råkat ut för all". Järel-
dades bastan pinnet, och där inskängda
på du man hand gav han den blivande
modern giftig druck om hela bad, så det
"Gick under lsen" med fostret, men det hä-
de att man lös skök åt på kuppen." Jä-
derna mente om att hande de gamla

räkthornna, delvis i våra orker tala, så hade dom mycket att berätta." — "Spinkemurika" var hämdgerig. För det att vår kyrkoherde Carl Ludvig Karlsson ombesöjt att han vart ständ, så hämnades han på Prästen på följande sätt. En eftermiddag hade Karlsson rest från Prästgården Mojäskult till Gränshära i norra socknen delen. Det blev sent och mörkt på höstkvällen, och när kyrkoherden vände åter till hemmet och kom mitt för Annicas "kula" (stuga), så värsdunade hästarna och han fick dom ej ett steg längre. Till sist måste kyrkoherden gå in till Annica och beklaga sig. Han svarade, "Låt mej vara i fred, annars gärdet till sist illa för kyrkoherden; men får jag vara i fred, så ha vi inget otalt med

12.)

ACC. N:R. M. 7023:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

varandra, res nu hem!" Honnen utgick
i strökan; så gick det med en sådan fisk-
lig fart ner till skjåskult (Prästgården)
att ljungeldar lysse bland ljulekrarna."
1879. Hörde sig kyrkoherde Karlsson till Öland
och fick till efterträdare kyrkoherde Otto
Wulu, som jag något minnes. Vid tiden om-
kring 1882. Dog "Spink-Tunica. Det sade att
han låg i "Hjälafäget" 3 dygn och inte förmät-
te dö och kennas plågor voro grävtiga. Man
vände sig till kyrkoherde Wulu om råd, men
han sade; "han har avsiktligt slätt bort Guds
H. Ande, jag kan inte trösta varken med ordet
eller sakramentet (Nattvarden). Men gå upp på
kennas spugotak och ropa genom skorstenen
3. gånger kennas namn." Man gjorde så, och 5.
minuter där efter var han död, i ett kort minne.
Far sade att Prästen läste vid kennas grav ps: 497.
verserna 2.-3. Wallinska nr. 10. Obs! Inneserade Kennas släpp
Prästgården.